

בתחילת פרשת השבוע נאמר:

עוד זאת, שְׁעַל־פִּי הִחְשָׁבוֹן, הֲרִי שבה הכתוב מדבר 43
 עֲדִין לֹא הָיָה מֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה, כלומר, טרם מלאו למשה 44
 שמונים שנה אֲלָא רַק נִכְנַס לְשַׁנַּת הַשְּׁמוֹנִים⁷ [וממשיך ומפרט את 45
 החישוב המוכיח זאת פִּי אֲרַבְעִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 46
 בַּמִּדְבָּר מִיֵּצִיאת מצרים שהייתה 47

וְאֵרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אומר למשה: נראיתי והתגליתי אֶל אֲבְרָהָם אֶל 2
 יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל-שַׁדִּי כשאני נקרא "אל, ו"שד"י", ושמי 3
 הַיְוָי לֹא נודַעְתִּי לָהֶם וְגו', ולא התגליתי אליהם בשם הו"י, לָכֵן 4
 אָמַר לְבָנָי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְוָי 5
 הַנְּנִי מַתְּגַלֶּה אֵלֵיהֶם בְּשֵׁם הַיְוָי, 6
 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת 7
 מִצְרַיִם וְגו'¹. 8

בס"ד. שבת פרשת וארא, כ"ח טבת, מברכים החודש שבט,

ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

וְאֵרָא אֶל אֲבְרָהָם אֶל יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל- 1
 שַׁדִּי, וְשְׁמִי הַיְוָי לֹא נודַעְתִּי לָהֶם וְגו', 2
 לָכֵן אָמַר לְבָנָי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְוָי, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם 3
 מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְגו'¹. 4 וּמִמְשִׁיף הַכֶּתוּב²
 בְּצוּוֹי לְמֹשֶׁה "בֹּא דַבֵּר אֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם 5
 וְיִשְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָצוֹ". 6 וְלֹא-חָרִי 7
 שֶׁהִפְסִיק הָעֲנָן בֵּית רְאִשֵׁי בֵית אַבְתָּם"³, 8
 לְלַמְדֵנוּ הֵיאָף נוֹלְדוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְמִי נְתִיחָסוּ⁴, 9
 חוֹזֵר הַכֶּתוּב לְעַנְּנָן דְּבוּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אֶל פְּרַעֲה 10
 לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם⁵, וּמִסִּים⁶: 11
 וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים 12
 שָׁנָה בְּדַבְרָם אֶל פְּרַעֲה. וְצָרִיף לְהִבִּין, מַה נוֹגַע 13
 סֵדֵר הַיַּחֲסָם שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לִיצִיאַת מִצְרַיִם, 14
 שֶׁלָּכֵן הִקְדִּימוּ הַכֶּתוּב. וְגַם צָרִיף לְהִבִּין מַה נוֹגַע 15
 לִיצִיאַת מִצְרַיִם הָעֲנָן שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּנֵי 16
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה דוֹקָא.

בְּחֹדֶשׁ נִסָּן וְעַד הַכְּנִסָּה לְאַרְצָ יִשְׂרָאֵל 48
 שְׂגֻם הִיא הֵייתָה בְּחֹדֶשׁ נִסָּן (שְׁהַרִּי 49
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן לְאַחַר 50
 שִׁנְכַסּוּ לְאַרְצָ בְּצִשְׁרִי בְּנִינָן⁸, 51
 וְאָז עָשׂוּ אֶת הַפֶּסַח⁹, 52
 וְהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹזֶמֶר, כְּדִי 53
 שְׁיֻכְלוּ לְאֲכֹל 'חֲדָשׁ' 54
 מִתְּבוֹאָת הָאֲרָץ¹⁰ בְּהַתַּאֵם לְהִלְכָה 55
 שֶׁאֵסוּר לְאֲכֹל 'חֲדָשׁ', הֵינָנו מֵהַתְּבוֹאָה 56
 הַחֲדָשָׁה שֶׁצִּמַּחַת בְּשִׁנָּה זַר עוּד שִׁיקְרִיבוּ 57
 אֶת קֶרְבַּן הָעֹזֶמֶר בַּיּוֹם ט"ו בְּנִינָן), 58
 וּכְיִזְן שְׁמֹשֶׁה חֵי מֵאָה 59
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת¹¹, 60
 כְּמוֹבֵא בְּדַבְרֵי חֲכִימֵנוּ ז"ל שֶׁמֶשֶׁה 61
 רְבִינָנוּ נוֹלַד ב'ו' אֲדָר וְנִסְתַּלַּק ב'ו' בָּאֲדָר, 62
 נִמְצָא, שֶׁבְּיֵצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה 63
 מֹשֶׁה קָצֵת יוֹתֵר (מז' אֲדָר עַד 64
 ט"ו נִינָן) מִשְׁמוֹנִים שָׁנָה 65
 שְׁלֹמוֹת. וְאֵילּוּ הַזְּמָן שָׁבוּ 66
 עָמַד מֹשֶׁה לְפָנָי פְּרַעֲה, קוֹדָם 67
 הַמְּפֹת, הוּא לְעַרְף שָׁנָה 68
 לְפָנֵי-זָה (כְּדֹאֵיתָא כְּמוֹבֵא 69
 בַּמִּשְׁנָה בְּעֵדוּת¹² שֶׁמִּשְׁפָּט 70
 הַמִּצְרַיִים בְּעֶשֶׂר הַמְּכֹת נִמְשַׁךְ 71
 שְׁנַיִם-עָשָׂר חֲדָשׁ, וְהֵינָנו¹³, 72

(ב) וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּדַיּוּק בְּמָה שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה בֶּן 17
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה גו', דְּלִכְאוּרָה, נוֹסֵף לָכֵף שֶׁצָּרִיף לְהִבִּין מֵדוּעַ הוֹצָרָף 18
 הַכֶּתוּב לְהִדְגִּישׁ עֲנָנָן זֶה, הִנֵּה עוֹד זֹאת, שְׁעַל־פִּי הִחְשָׁבוֹן, הֲרִי עֲדִין לֹא הָיָה 19
 מֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה, אֲלָא רַק נִכְנַס לְשַׁנַּת הַשְּׁמוֹנִים⁷ [כִּי אֲרַבְעִים שָׁנָה 20
 שְׁלֹמוֹת הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר (שְׁהַרִּי עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בְּצִשְׁרִי בְּנִינָן⁸, וְאָז 21
 עָשׂוּ אֶת הַפֶּסַח⁹, וְהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹזֶמֶר, כְּדִי שְׁיֻכְלוּ לְאֲכֹל 'חֲדָשׁ' מִתְּבוֹאָת 22
 הָאֲרָץ¹⁰), וּכְיִזְן שְׁמֹשֶׁה חֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת¹¹, נִמְצָא, שֶׁבְּיֵצִיאַת 23
 מִצְרַיִם הָיָה מֹשֶׁה קָצֵת יוֹתֵר (מז' אֲדָר עַד ט"ו נִינָן) מִשְׁמוֹנִים שָׁנָה שְׁלֹמוֹת. 24
 וְאֵילּוּ הַזְּמָן שָׁבוּ עָמַד מֹשֶׁה לְפָנָי פְּרַעֲה, קוֹדָם הַמְּפֹת, הוּא לְעַרְף שָׁנָה 25
 לְפָנֵי-זָה (כְּדֹאֵיתָא בַּמִּשְׁנָה בְּעֵדוּת¹² שֶׁמִּשְׁפָּט הַמִּצְרַיִים שְׁנַיִם-עָשָׂר חֲדָשׁ, 26

(1) פרשתנו ו, ג'ו. (2) שם, י"א. (3) שם, י"ד. (4) פירש"י שם. (5) שם, כ"ט. (6) שם, ז. (7) ראה גם לקו"ח ש"כ ע' 26 הערה 15.
 (8) יהושע ד, י"ט. (9) שם ה, יו"ד. (10) שם, י"א ובפירש"י. (11) ר"פ וילך ובפירש"י. (12) פ"ב מ"י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לְתִשְׁעַת הַמַּכּוֹת, כפי שיפרט להלן שְׁהָרִי מִלְּבַד
 2 מִכַּת בְּכוֹרוֹת שְׁהֵיְתָה בְּרִגְעַת אֶחָד, בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה¹⁴ בדיוק, וְגַם
 3 הַהִתְרָאָה עָלֶיהָ הֵיְתָה "בְּעֵמְדוֹ לִפְנֵי פְרַעֲה" בְּסִיּוּמָה שֶׁל
 4 מִכַּת חוֹשֶׁף¹⁵, היינו זמן קצר לפני התרחשותה של מכת בכורות בפועל,

מְצִינּוּ מְפֹרֶשׂת בְּתוֹרָה שְׁאֵפִילוּ בְּהֵיּוֹת מִשָּׁה בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים
 44 שָׁנָה, ארבעים שנה מאוחר יותר, לֹא כִּהְתָה עֵינּוֹ וְלֹא נָס לַחַה²¹,
 45 וְאִם הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסוּף יָמָיו, לְאַחֲרֵי כָל הַמְאֹרְעוֹת
 46 שֶׁעָבְרוּ עָלָיו כּוֹ' בארבעים השנים שחלפו מיציאת מצרים ועד שמלאו

5 הַגָּה כָּל מִכָּה מִתְּשַׁע הַמַּכּוֹת

1 וְהֵינּוּ¹³, תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים לְתִשְׁעַת הַמַּכּוֹת, שְׁהָרִי
 2 מִלְּבַד מִכַּת בְּכוֹרוֹת שְׁהֵיְתָה בְּרִגְעַת אֶחָד, בְּחֻצֵי
 3 הַלַּיְלָה¹⁴, וְגַם הַהִתְרָאָה עָלֶיהָ הֵיְתָה "בְּעֵמְדוֹ
 4 לִפְנֵי פְרַעֲה" בְּסִיּוּמָה שֶׁל מִכַּת חוֹשֶׁף¹⁵, הַגָּה כָּל
 5 מִכָּה מִתְּשַׁע הַמַּכּוֹת הֵיְתָה מִשְׁמֹשֶׁת רְבִיעַת חוֹדֶשׁ,
 6 וְשִׁלְשָׁה חֲלָקִים הָיָה מְעִיד וּמִתְרָה בְּהֵם¹⁶. וְעוֹד
 7 שִׁלְשָׁה חֲדָשִׁים שְׁבָהֵם הָיָה מִשָּׁה נִכְסָה, כְּדִאֲתָא
 8 בְּמִדְרָשׁ¹⁷ עַל הַפְּסוּקָה¹⁸ דּוּמָה דְּדוּדֵי לְצַבִּי גוֹ', מֵה
 9 הַצְּבִי הַזֶּה נִגְלָה וְחוּזָר וְנִכְסָה, כִּף גּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן
 10 נִגְלָה וְנִכְסָה), וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מְדַגֵּישׁ הַפְּתוּב
 "וּמִשָּׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה".

לו מאה ועשרים שנה, כּוֹלָל
 47 וּבְמִיּוֹחַד לְאַחַר מִתְּנִיחַת-תּוֹרָה,
 48 שְׁהֵיְתָה מִתְּשַׁע מִתְּשַׁע כַּחוֹ הַגִּשְׁמִי
 49 שֶׁל אָדָם²², הָרִי עַל-אַחַת-
 50 כְּמֵה-וּכְמֵה שְׁבָעֵמְדוֹ לִפְנֵי
 51 פְרַעֲה, קוֹדֵם יְצִיאַת מִצְרַיִם
 52 וּמִתְּנִיחַת-תּוֹרָה, הָיָה מִשָּׁה רְבִיעוֹ
 53 בְּכָל תּוֹקֵף הַבְּרִיאוֹת כּוֹ'.
 54 וְאִם-כֵּן, אֵין חִידוּשׁ בְּכָף
 55 שְׁהִשְׁתַּדַּל כּוֹ' וּטְרַח וְהִתְאֲמַן
 56 בְּשִׁבְלֵי טוֹבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 57 לְמִרְתַּת הַזְּקֵנָה, אֵלּא צָרִיךְ לִוְמַר שֶׁהִדְבַּר
 58 נִזְכָּר כֵּן בְּגִלְגַל סִיבָה אַחֲרָה, כְּפי
 59 שְׁמִשְׁיָן וּמְבַאֵר].

6 הֵיְתָה מִשְׁמֹשֶׁת רְבִיעַת חוֹדֶשׁ,
 7 וְשִׁלְשָׁה חֲלָקִים שְׁלוּשָׁה רְבִיעִים
 8 מִהַחֹדֶשׁ הָיָה מְעִיד וּמִתְרָה
 9 בְּהֵם¹⁶. וְעוֹד שִׁלְשָׁה חֲדָשִׁים
 10 בְּאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבָהֵם הָיָה מִשָּׁה
 11 נִכְסָה, כְּדִאֲתָא כְּמוּבָא
 12 בְּמִדְרָשׁ¹⁷ עַל הַפְּסוּקָה¹⁸ דּוּמָה
 13 דְּדוּדֵי לְצַבִּי גוֹ', מֵה הַצְּבִי הַזֶּה
 14 נִגְלָה וְחוּזָר וְנִכְסָה, כִּף גּוֹאֵל
 15 הָרִאשׁוֹן מִשָּׁה רְבִיעוֹ נִגְלָה וְנִכְסָה
 16 וְלֵאחֲרָי מִכֵּן חוּזָר וְנִגְלָה), וְאַף-
 17 עַל-פִּי-כֵן לְמִרְתַּת שְׁלֹמֶעֶשֶׁה עֲדִיין
 18 לֹא מֵלֹא לְמִשָּׁה שְׁמוֹנִים שָׁנָה אֵלּא רַק
 19 נִכְסָה לְשִׁנְתוֹ הַשְּׁמוֹנִים, מְדַגֵּישׁ
 20 הַפְּתוּב "וּמִשָּׁה בֶּן שְׁמוֹנִים
 21 שָׁנָה".

19 נִכְסָה לְשִׁנְתוֹ הַשְּׁמוֹנִים, מְדַגֵּישׁ

20 הַפְּתוּב "וּמִשָּׁה בֶּן שְׁמוֹנִים

21 שָׁנָה".

22 [וְלִהְיֶיךָ מְדַבְּרֵי הַמְּפָרְשִׁים¹⁹,

23 טַעַם הַדְּבַר הַהַתּוֹרָה מִפְּסִיקָה בְּסִיפּוֹר

24 יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמִסְפַּרְתָּ עַל מִסְפַּר

25 שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל מִשָּׁה וְאַחֲרָי, שְׁבָנִית

26 הַפְּתוּב לְהַפְּלִיאַת אֶת גּוֹדֵל

27 מְעַלֵּת מִשָּׁה וְאַחֲרָי, שְׁאֵף

28 שְׁהֵיּוֹ זְקֵנִים, בְּנֵי שְׁמוֹנִים,

29 הַטְּרִיחוּ עֲצָמָם וְהִשְׁפִּימוּ

30 וְהִזְדַּדְדוּ לִילָף אֶל פְּרַעֲה כּוֹ',

31 לְמִרְתַּת הַקּוֹשִׁי שֶׁבְּדַבְּרֵי בְּשִׁבְלֵי

32 טוֹבַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כּוֹ'

33 לְהוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם (וְזוֹהִי גַם

34 הַתּוֹרָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,

35 עַד כְּמֵה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדַּל

36 בְּטוֹבַת חֲבֵרוֹ כּוֹ' גַּם אִם הַדְּבַר

37 דּוֹרֵשׁ מֵאֲמָן מִיּוֹחַד, וְלֹא לִוְמַר

38 שֶׁהוּא זָקֵן²⁰ וְאֵינוֹ לִפְי כְּבוֹדוֹ

39 כּוֹ'). אַבְּל, עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹת

40 הַפְּתוּבִים קִשָּׁה לְקַבֵּל שׁוֹ הַסִּיבָה

41 שֶׁבְּגִלְגַל הַכְּתוּב מִפְּרֹט אֵת מִסְפַּר

42 הַשָּׁנִים שֶׁל מִשָּׁה וְאַחֲרָי, כִּי הָרִי

61 ג) אֵף הַעֲנִיָּן הוּא, כְּפִי

62 שְׁמִבִּיא הַצְּמַח צְדָקָה בְּאֹר

63 הַתּוֹרָה²³ מֵה שְׁכַתְּב הַפְּנִים

64 יְפוֹת²⁴, פִּירוּשׁ עַל הַתּוֹרָה מֵאֵת רַבִּי

65 פִּינַחֵס הַלֵּוִי הַחֹרֵבִין, מִתְּלִמִּידֵי הַמַּגִּיד

66 מִמְּעוֹרֵיטְשׁ שְׁהִקְדִּים הַפְּתוּב

67 סֵדֵר הַיַּחֲסוּ, כְּדִי לְבָאֵר אֲשֶׁר

68 מִשָּׁה וְאַחֲרָי הֵם דוֹר שְׁבִיעִי

69 לְאַבְרָהָם (אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, לוי,

70 קַהֲתָ, עֲמֵרָם, מִשָּׁה וְאַחֲרָי) וְכָל

71 הַשְּׁבִיעִינֵי חֲבִיבִין כּוֹ'²⁵.

72 וּמוֹסִיף הַפְּנִים 'יְפוֹת' לְבָאֵר,

73 שֶׁזֶהוּ גַם מֵה שְׁנֵאמַר כֵּן

74 וְאַרְאֵי אֶל אַבְרָהָם גוֹ' בְּאֵל

75 שְׁדִי, שֶׁהוּא הַשֵּׁם "שְׂדִי" עַל-

76 פְּרַעֲה, קוֹדֵם יְצִיאַת מִצְרַיִם

77 וּמִתְּנִיחַת-תּוֹרָה, הָיָה בְּכָל תּוֹקֵף הַבְּרִיאוֹת כּוֹ'.

78 וְאִם-כֵּן, אֵין חִידוּשׁ בְּכָף שְׁהִשְׁתַּדַּל כּוֹ' בְּשִׁבְלֵי טוֹבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל].

79 ג) אֵף הַעֲנִיָּן הוּא, כְּפִי שְׁמִבִּיא

80 הַצְּמַח צְדָקָה בְּאֹר הַתּוֹרָה²³ מֵה שְׁכַתְּב

81 הַפְּנִים יְפוֹת²⁴, שְׁהִקְדִּים הַפְּתוּב סֵדֵר הַיַּחֲסוּ, כְּדִי לְבָאֵר אֲשֶׁר מִשָּׁה

82 וְאַחֲרָי הֵם דוֹר שְׁבִיעִי לְאַבְרָהָם, וְכָל הַשְּׁבִיעִינֵי חֲבִיבִין כּוֹ'²⁵. וּמוֹסִיף לְבָאֵר,

83 שֶׁזֶהוּ גַם מֵה שְׁנֵאמַר וְאַרְאֵי אֶל אַבְרָהָם גוֹ' בְּאֵל שְׁדִי, שֶׁהוּא עַל-דֶּרֶךְ "שְׁאֵמַר

(13) ראה תפא"י שם. (14) בא יב, כט. וראה מכילתא ופירש"י שם, יב. (15) פירש"י שם יא, ד. (16) פירש"י פרשתנו ז, כה. (17) במדב"ר פ"א, ב. שהש"ר פ"ב, ט [ג]. (18) שה"ש ב, ט. (19) ראה ספורנו עה"פ. (20) לשון חז"ל - ב"מ, ל ב. (21) ברכה לז, ז. (22) ראה סנהדרין כו, ב. (23) פרשתנו ס"ע רכו. (24) פרשתנו ו, כו. (25) ויק"ר פכ"ט, יא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יסוד) בקו האמצעי, ובכל אופן ספירת הבינה בחינת הכתר השמיני, שיכת
 2 לספירת הגבורה, בשונה מהמידות שעיקרן הוא מידת החסד (התייחסות
 3 והשפעה לזולת) וידוע בוהר ש'התגלות עתיק בחינת 'עתיק יומין'
 4 שהיא מדריגה בבחינת 'כתר עליון' שלמעלה מעשר הספירות, **בבינה**³⁵
 5 כמבואר בחסידות לגבי כוחות הנפש
 6 שעניינו ומדריגתו של 'עתיק' הוא
 7 התענוג, והרי אדם מתענג דווקא כאשר
 8 הוא מבין את העניין השכלי, והעניין
 9 ערב לו 'יגעשמאק'), אבל כל זמן
 10 שאין לו הבנה והשגה בעניין, אינו
 11 מתענג עליו. **והרי הענין דיציאת**
 12 **מצרים הוא על-ידי התגלות**
 13 **בחינת עתיק כו' הארה שלמעלה**
 14 מהאור המתלבש בעשר הספירות
 15 שבאמצעותם העולם נברא ומקבל
 16 שפע, והרי ביציאת מצרים נעשו ניסים
 17 למעלה מגדרי העולם.
 18 **וזהו גם מה שכתוב בזהר**
 19 **בכמה מקומות**³⁶ **שיציאת**
 20 **מצרים נמשך מ'סטר'א**
 21 **דיובל'א' הצד של היובל שהוא**
 22 **ספירת הבינה** (כמבואר בוהר
 23 ובספרי קבלה ש'יובל' הוא ספירת
 24 הבינה עצמה, ר'סטר'א דיובל'א' הוא מה
 25 שנמשך ומתגלה מהבינה, חלק 'צדדי'
 26 ממנה, ובכל אופן עניין היובל' שייך
 27 לספירת הבינה), **לכן נזכר**
 28 **חמשים פעמים יציאת**
 29 **מצרים בתורה, פנגד חמשים**
 30 **שערי בינה**³⁷ ספירת הבינה
 31 העליונה מחולקת לחמישים דרגות
 32 המכונות 'שערים' (כדברי חכמינו ז"ל
 33 בגמרא שישנם חמישים שערי בינה
 34 וכולם ניתנו למשה רבינו חסר אחת
 35 שנאמר 'ותחסרהו מעט מאלוקים',
 36 ואמרו שרק בפטירתו זכה לשער הנו"ן
 37 כנרמז בכך שנקבר בהר נבו, "נו"ן ברי",
 38 וגם לגבי ספירת העומר שהיא מ"ט ימים נאמר שהאדם מסוגל להגיע
 39 בעבודתו עד השער המ"ט ואת שער הנו"ן משפיעים מלמעלה בחג השבועות)
 40 ובאמצעות חמישים 'שערים' אלה, הבינה (השכל) שבמוח יורדת ללב. **ולכן**
 41 **היו משה ואהרן צריכים להיות בני שמונים שנה, שאז**
 42 **מאירה בחינת גבורה עליונה כו'.**

1 **דרך "שאמר לעולמו די"**²⁶ היינו שם שקשור במיוחד עם הבריאה,
 2 **נמצא, שזוהי הבחינה שהאירה בששת ימי בראשית. וכן**
 3 **אמרו רבותינו ז"ל**²⁷ **"בהבראם"**²⁸ – אותיות **"באברהם"**,
 4 **שזהו ענין עולם חסד יבנה**²⁹ שהרי מידתו של אברהם היא מידת
 5 החסד, ואברהם הוא הראשון מבין
 6 השבעה. **אמנם, שמי הו"ו**, השם
 7 שלמעלה מהבריאה **שהוא פחינת**
 8 **שבת היום השביעי שלמעלה**
 9 **מששת ימי בראשית, ככתוב**
 10 **שבת להו"ו**³⁰, הרי שיום השבת
 11 קשור במיוחד לשם הו"ו, **לא**
 12 **נודעתי להם** – לא התגלה
 13 לאברהם, עניין הבריאה (ולשאר
 14 האבות), **וזוהי הבחינה**
 15 **שנגלתה למשה השביעי, הקשור**
 16 **ביום השבת. ואם כן, זהו ענין**
 17 **כל השביעין חביבין** –
 18 החביבות המיוחדת של משה
 19 **בחביבות השבת על ששת**
 20 **ימי המעשה** ולכן נזכר כאן ייחוסו
 21 של משה, להרגיש שהוא השביעי.
 22 **וממשיך ה'צמח-צדק'**,
 23 **ומביא**³¹ **מה שכתוב בספר**
 24 **פנים יפות**²⁴ **בענין מספר**
 25 **שנותיו של משה רבינו, שענין**
 26 **ומשה כן שמונים שנה גו'**
 27 **קשור עם מה שכתוב**³² **אודות**
 28 **מספר שנותיו של האדם בכלל "ימי**
 29 **שנותינו גו' ואם בגבורות**
 30 **שמונים שנה"**, **ש"שמונים**
 31 **שנה" הוא ענין הגבורות.**
 32 **ומבאר, שענין "שבעים**
 33 **שנה" נמשך משבע מדות**
 34 **העליונות הפלולות מ'עשר כו'. אף ענין**
 35 **"שמונים שנה" נמשך מ'כתרא תמינאה' שהוא**
 36 **ספירת הבינה**³³, **ובספירת הבינה נאמר "אני**
 37 **בינה לי גבורה"**³⁴, **וידוע ש'התגלות עתיק**
 38 **בבינה**³⁵. **והרי הענין דיציאת מצרים הוא**
 39 **על-ידי התגלות בחינת עתיק כו'. וזהו גם מה**
 40 **שכתוב בזהר בכמה מקומות**³⁶ **שיציאת מצרים**
 41 **נמשך מ'סטר'א דיובל'א' שהוא ספירת הבינה,**
 42 **לכן נזכר חמשים פעמים יציאת מצרים בתורה,**
 43 **כנגד חמשים שערי בינה**³⁷. **ולכן היו משה**
 44 **ואהרן צריכים להיות בני שמונים שנה, שאז**
 45 **מאירה בחינת גבורה עליונה כו'.**

(26) חגיגה יב, א. וראה גם ב"ר פ"ה, ח. פמ"ו, ג. (27) ב"ר פ"ב, ט. זח"א פו, ב. קנד, ב. (28) בראשית ב, ד. (29) תהלים פט, ג. (30) לשון הכתוב - ר"פ בהר. (31) אוה"ת שם ע' רכח. (32) תהלים צ, י. (33) כמ"ש בוהר ויחי דף ר"ז ע"ב (אוה"ת שם). (34) משלי ח, יד. (35) ראה זח"ג קצח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. (36) ח"א כא, ב. ח"ב מג, ב. ועוד. (37) כמ"ש בפרדס

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 (ד) וְעַל-פִּי־זֶה מוֹכֵן, שֶׁהֵן סֵדֵר הַיַּחֲסָ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהֵן הַיּוֹתוֹ
 2 בְּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁיָּד וְנוֹגַע לְעַנְיָן דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וְלִכְן
 3 הַדְּבָרִים הַללוּ נִזְכְּרוּ בַתּוֹךְ סִיפּוֹר יִצִּיאַת מִצְרַיִם, כִּי כָּלְלוֹת הָעַנְיָן הַתּוֹכֵן
 4 הַכִּלְלִי דִיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא הַיִּצִיאָה מִמִּצְרַיִם וּגְבוּלֵי יִצִּיאָה
 5 וְהַתְּעוּלוֹת מֵעַל הַגְּבוּלוֹת (כּוֹלֵל גַּם
 6 מִצְרַיִם וּגְבוּלֵי) (הַנְּרָאוּיִם בְּכִיטוּי
 7 מִצְרַיִם) דִּקְדוּשָׁה, שְׁמֹנָה 2
 8 מַעֲנִיין הַמִּיצִיאָה וְהַגְּבוּלוֹת כִּפִּי שְׁהוּא
 9 בַּצַּד הַקְּדוּשָׁה נִשְׁתַּלְשַׁל מִצְרַיִם
 10 כְּפִשׁוּטוֹ הַמִּיצִיאַת שֶׁל מִצְרַיִם
 11 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַד לְגַלוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 12 בְּאַרְץ מִצְרַיִם כּו', שְׁהִיא יִרְדָּה
 13 נֹסֶפֶת בְּמוֹשֶׁג 'מִצְרַיִם'), וּבִשְׁבִיל
 14 זֶה כְּדִי לַצֵּאת וְלַהֲתַעֲלוֹת מִהַמִּצְרַיִם
 15 וְהַגְּבוּלוֹת יִשׁ צוֹרֶךְ בְּגִילוּי אֱלוֹקֵי
 16 נַעֲלָה שֶׁהוּא לְמַעַל מִגְּדַרֵי
 17 הָעוֹלָם כּו' גִּילוּי שִׁיהִיה נְתִינַת כּוֹחַ
 18 לַצֵּאת מִגְּדַרֵי הָעוֹלָם.
 19 וְזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מַה
 20 שֶׁהִגְּאוּלָּה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
 21 הִיָּתָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה דְּוָקָא,
 22 שֶׁהוּא דוֹר שְׁבִיעִי לְאַבְרָהָם,
 23 וְכָל הַשְּׁבִיעִינִי חֲבִיבִין, כַּמְבֹאֵר
 24 וּמְפֹרֵשׁ לַעִיל, וְהִינֵנו, שְׁאַצֵּל
 25 מֹשֶׁה הִיָּה גִילוּי שֵׁם הַיְיָ,
 26 הַתְּגַלּוֹת אֱלוֹקִית נַעֲלִית יוֹתֵר מִזֵּו
 27 שֶׁהִיָּתָה אֲצֵל אַבְרָם בְּשֵׁם "אֵל שֵׁד"
 28 "י", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְּׁבִיעִי הַיּוֹם
 29 הַשְּׁבִיעִי שֶׁלְּמַעַל מִשְׁשֵׁת יָמֵי
 30 בְּרָאשִׁית.
 31 וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מַה
 32 שֶׁמֹּשֶׁה הִיָּה בַעַת יִצִּיאַת מִצְרַיִם בְּן
 33 שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁזֶּהוּ הַמַּסְפָּר
 34 עַנְיָן מִדְּרַגַּת הַבִּינָה
 35 שֶׁהִיא לְמַעַל מִשְׁבַּע יָמֵי
 36 הַבְּנִינָן הֵם שְׁבַע הַמִּידוֹת כִּפִּי שֶׁכֵּל
 37 אַחַת מֵהֵן כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר (הַסְּפִירוֹת
 38 הָעֵלְיוֹנוֹת) וּבִיחַד שְׁבַעִים, וְהַבִּינָה
 39 שֶׁלְּמַעַל מִהַמִּידוֹת וְהִיא הַיּוֹצֵרֶת
 40 רְמוּלֵיהָ אֶת הַמִּידוֹת, כִּפִּי שְׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, מְרַכִּיבָה אֶת הַמַּסְפָּר שְׁמוֹנִים,
 41 וְכִפִּי שְׁמַמְשִׁיךְ וּמְבַאֵר.
 42 וְהָעַנְיָן בְּזֶה, כִּפִּי שֶׁבְּחִינַת בִּינָה יִשׁ שְׁנֵי עַנְיָנִים (אָף

שער י"ג ובוזח"ג פ' ואתחנן ד' רס"ב (אוה"ת שם). (38) ראה דרמ"צ קכו, ב. ובכ"מ. (39) ריש מסכת ב"מ. (40) ראה ב"מ פה, ב. נדרים פא, א ובר"ן שם. ב"ח לטור או"ח סמ"ז. וראה לקו"ת פ' ראה כט, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

ובענין זה עצמו, הגאולה על ידי משה צריכה להיות מצד דרגתו של משה בהיותו בן שמונים שנה דוקא, מפל-מקום צריכה להיות לצורך יציאת מצרים גם ה'נתינת כח' ליעיאה וגאולה זו מבחינת האבות, שזהו מה שפרש רש"י בריש פרשתנו על הפסוק⁴³ ויאמר הקדוש ברוך הוא אליו אל משה אני הוי', לא לחנם שלחתיך פיאם לקדם דברי שדברתי לאבות הראשונים" הרי שגם כוחם של האבות פועל את היציאה ממצרים. ועד שמצינו בדברי חכמינו ז"ל שענין הגאולה של בני ישראל ממצרים קשור עם לידת האבות, פדאיתא כמובא בגמרא⁴⁴ בניסן נולדו אבות [שנאמר⁴⁵ אודות בנין בית המקדש הראשון על-ידי שלמה המלך ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחודש זיו, ופירושו חכמינו ז"ל שירח "זיו" (שהוא חודש אייר, מכיון כאן על חודש ניסן (כפירוש רש"י בגמרא: כשנתחדש אייר נולדו כבר בניסן; אי נמי זימני דניסן דתקופה נמשך בתוך אייר של לבנה") פירח שנולדו בו זיותני עולם האבות שהביאו לעולם זיו ואור] כו' בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל. והינו, והסיבה לכך שאף כי הגאולה הייתה על ידי משה היה צורך גם בכוח האבות לפי שמעלת האבות גדולה ביותר. וכדאיתא וכמובא במדרש⁴⁶ על הפסוק וארא אל אברהם וגו', שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה: חבל על דאבדין ולא משתכחין, על אלו שאברו ואינם נמצאים הרבה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב כו' ולא רהרו אחר מדותי כו'. ועד בדברי חכמינו ז"ל במדרש

אלוקיים רוחניים [ומוכן], שהחשיבות והמעלה הגדולה של הלימוד באופן כזה, של התבוננות ברעיון השכלי של ההלכה, ולמעלה מזה, בעיסוק בהלכה כפי שהיא למעלה ברוחניות אינו סותר לצורך ולחשיבות של לימוד ההלכה למעשה, על מנת לקיים את הדברים בפועל ממש, כיוון שפנדאי צריך להיות הלימוד גם בנוגע למעשה בפועל, שהרי גדול תלמוד החשיבות והגדולה של הלימוד העיוני היא שמביא לידי מעשה⁴¹ ישום של הדברים בפועל, אבל אף-על-פי-כן, למרות החשיבות הגדולה של הפועל-ממש עקר ענין התורה הוא למעלה מהעולם כו' ומה שמתגלה בעולם הוא רק חלק מועט וחיוני של התורה]. וזהו גם שפמאמר רבותינו ו"ל⁴² אודות העשרה דברים שבהם ברא הקדוש-ברוך-הוא את עולמו - נזכר הענין דתבונה, ולא הענין דבינה, פי בחינת תבונה שיקת לעולם, ורק בחינת בינה היא למעלה מהעולם. וזוהי הדרגה דשמונים שנה, שבה היה משה בעמדו לפני פרעה, ועל-ידי-זה היה יכול להיות ענין הגאולה. אף שהענין דיציאת מצרים היה צריך להיות על-ידי משה דוקא, ובה גופא מצד דרגתו של משה בהיותו בן שמונים שנה דוקא, מפל-מקום צריכה להיות גם ה'נתינת כח' מבחינת האבות, שזהו מה שפרש רש"י בריש פרשתנו על הפסוק⁴³ ויאמר אליו אני הוי', לא לחנם שלחתיך פיאם לקדם דברי שדברתי לאבות הראשונים". ועד שמצינו שענין הגאולה קשור עם לידת האבות, פדאיתא בגמרא⁴⁴ בניסן נולדו אבות [שנאמר⁴⁵ אודות בנין בית המקדש הראשון על-ידי שלמה המלך ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחודש זיו, ופירושו חכמינו ז"ל שירח "זיו" (שהוא חודש אייר, מכיון כאן על חודש ניסן (כפירוש רש"י בגמרא: כשנתחדש אייר נולדו כבר בניסן; אי נמי זימני דניסן דתקופה נמשך בתוך אייר של לבנה") פירח שנולדו בו זיותני עולם האבות שהביאו לעולם זיו ואור] כו' בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל. והינו, והסיבה לכך שאף כי הגאולה הייתה על ידי משה היה צורך גם בכוח האבות לפי שמעלת האבות גדולה ביותר. וכדאיתא וכמובא במדרש⁴⁶ על הפסוק וארא אל אברהם וגו', שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה: חבל על דאבדין ולא משתכחין, על אלו שאברו ואינם נמצאים הרבה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב כו'. ולא רהרו אחר מדותי כו'. ועד בדברי חכמינו ז"ל במדרש וההגבלות היה צריך להיות על-ידי משה דוקא, ובה גופא

(41) קידושין מ, ב. (42) חגיגה יב, א. (43) ו, ב. (44) ר"ה יא, א. (45) מלכים-א ו, א. (46) שמו"ר פרשתנו ד, ו. פירש"י פרשתנו ט, ט.

ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גְּדוּלִים אֶל תַּעֲמוּד⁴⁷ וגם ממאמרי חכמינו ז"ל אלה עולה שיחד עם
 2 מעלתו של משה ואף-על-פי שהגאולה ממצרים היתה דווקא על ידי משה,
 3 גם בעניין זה עצמו מודגשת מעלתם של האבות (וזה לשון המדרש: "אברהם
 4 קרא לו הקדוש-ברוך-הוא ואמר 'הנני'... הנני לכהונה, הנני למלכות וזכה
 5 לכהונה וזכה למלכות ואף משה ביקש
 6 לעשות כן שנאמר ויאמר משה משה משה
 7 ויאמר הנני, הנני לכהונה הנני למלכות,
 8 אמר לו הקדוש-ברוך-הוא אל תתהדר
 9 לפני מלך, ובמקום גדולים אל
 10 תעמוד"). ועוד זאת, שגם
 11 במעלת משה שהוא דור
 12 שביעי לאברהם, וכל
 13 השביעין חביבין, שבגלל מעלה
 14 מיוחדת זו הוא המוציא את בני ישראל
 15 ממצרים, מודגשת מעלת
 16 אברהם, שהרי מעלתו של
 17 השביעי היא היותו שביעי
 18 לראשון, ואם-כן גם בזה
 19 עצמו, מעלת משה בהיותו השביעי -
 20 העקר הוא הראשון⁴⁸.
 21 (1) ויובן עניין זה שמצד אחד
 22 מודגשת מעלתו המיוחדת של משה,
 23 ומצד שני מדיגשים דוקא את כוחם
 24 ומעלתם של האבות בהקדים
 25 הדייק בלשון רש"י על פסוקים
 26 אלה, המובא לעיל שהקדוש-ברוך-הוא
 27 ואמר למשה שיציאת מצרים היא
 28 (לקיים דברי שדברתי ל) אבות
 29 הראשונים, דלכאורה אינו
 30 מובן, למה צריך להוסיף
 31 (אבות) הראשונים, הרי רק
 32 אברהם יצחק ויעקב נקראים
 33 אבות, כמאמר רבותינו ז"ל⁴⁹
 34 אין קורין אבות אלא
 35 לשלשה אם כן מהי התוספת
 36 וההדגשה שהאבות הם "הראשונים"?
 37 ויש לבאר זה על-פי הירוע
 38 ד'ראשון' קאי מכון על
 39 ספירת הכתר⁵⁰, בחינת 'כתר'
 40 עליון' שלמעלה מעשר הספירות והיא
 41 'ראשונה' וקודמת להם וזהו
 42 שנקראו אבות "הראשונים",
 43 כי ענינם של האבות הוא

המדות (חסד) מידתו של אברהם גבורה מידתו של יצחק תפארת
 מידתו של יעקב, ושרש המדות הוא בבחינת הכתר⁵¹ כמו
 שמצינו בכוחות הנפש, שהכתר הוא ענין כוח הרצון הכללי, והמידות הן
 רגשות פרטיים.
 והענין בזה, דהנה, מצד
 מדרגת האבות כפי ששייכים
 למדות הפרטיות של חסד גבורה
 תפארת, ישנם עניני העבודה
 הפרטיים שבהם חלוקים
 שונים ונבדלים האבות זה מזה,
 וכמו עבודת אברהם בהקנסת
 אורחים, עבודת יצחק
 בהפירת בארות, ועבודת
 יעקב בענין המקלות כו' שכל
 אחת משלוש עבודות אלה שייכת
 למדה הפרטית של כל אחד משלושת
 האבות. אף ישנו ענין נעלה
 יותר אצל האבות, מצד
 שרשם בבחינת הכתר, שלכן
 נקראו אבות "הראשונים",
 שזהו ענין שלמעלה
 מהתחלקות פרטים כו' והוא
 שווה אצל כל שלושת האבות (כמו
 שבכוחות הנפש כוח הרצון הוא נטייה
 כללית של הנפש ונמצא בכל הגוף
 בשוה ולא מתלבש באבר פרטי
 מסוים). ועל זה נאמר למשה:
 במקום גדולים אל תעמוד,
 שזהו כפי שהמדות (מדרגת
 האבות) הם בגדלותן בענין
 הכללי שלהם, למעלה מהמידות כפי
 שירדו לענינים פרטיים, הינו,
 בשרשם ומקורם בבחינת
 הכתר, ששם הם למעלה
 מבחינת החכמה (דרגתו של
 משה).
 וזהו שאמר הקדוש-ברוך-
 הוא למשה ששליחותו
 להוציא את בני ישראל
 ממצרים היא כדי לקיים דברי
 ההבטחה על יציאת מצרים שדברתי
 לאבות הראשונים, הינו,
 שהענין דיציאת מצרים

במקום גדולים אל תתהדר
 אברהם, שהרי מעלתו של
 השביעי היא היותו שביעי
 לראשון, ואם-כן גם בזה
 עצמו, מעלת משה בהיותו השביעי -
 העקר הוא הראשון⁴⁸.
 (1) ויובן עניין זה שמצד אחד
 מודגשת מעלתו המיוחדת של משה,
 ומצד שני מדיגשים דוקא את כוחם
 ומעלתם של האבות בהקדים
 הדייק בלשון רש"י על פסוקים
 אלה, המובא לעיל שהקדוש-ברוך-הוא
 ואמר למשה שיציאת מצרים היא
 (לקיים דברי שדברתי ל) אבות
 הראשונים, דלכאורה אינו
 מובן, למה צריך להוסיף
 (אבות) הראשונים, הרי רק
 אברהם יצחק ויעקב נקראים
 אבות, כמאמר רבותינו ז"ל⁴⁹
 אין קורין אבות אלא
 לשלשה אם כן מהי התוספת
 וההדגשה שהאבות הם "הראשונים"?
 ויש לבאר זה על-פי הירוע
 ד'ראשון' קאי מכון על
 ספירת הכתר⁵⁰, בחינת 'כתר'
 עליון' שלמעלה מעשר הספירות והיא
 'ראשונה' וקודמת להם וזהו
 שנקראו אבות "הראשונים",
 כי ענינם של האבות הוא

במקום גדולים אל תעמוד⁴⁷. ועוד
 זאת, שגם במעלת משה שהוא דור
 לאברהם, וכל השביעין חביבין, מודגשת מעלת
 אברהם, שהרי מעלתו של השביעי היא היותו
 שביעי לראשון, ואם-כן גם בזה - העקר הוא
 הראשון⁴⁸.
 (1) ויובן בהקדים הדייק בלשון רש"י (לקיים
 דברי שדברתי ל) אבות הראשונים,
 דלכאורה אינו מובן, למה צריך להוסיף (אבות)
 הראשונים, הרי רק אברהם יצחק ויעקב נקראים
 אבות, כמאמר רבותינו ז"ל⁴⁹ אין קורין אבות
 אלא לשלשה. ויש לבאר זה על-פי הירוע
 ד'ראשון' קאי על ספירת הכתר⁵⁰, וזהו שנקראו
 אבות "הראשונים", כי ענינם של האבות הוא
 המדות (חסד גבורה תפארת), ושרש המדות
 הוא בבחינת הכתר⁵¹. והענין בזה, דהנה, מצד
 מדרגת האבות כפי ששייכים למדות חסד גבורה
 תפארת, ישנם עניני העבודה הפרטיים שבהם
 חלוקים האבות זה מזה, וכמו עבודת אברהם
 בהקנסת אורחים, עבודת יצחק בהפירת בארות,
 ועבודת יעקב בענין המקלות כו'. אף ישנו ענין
 נעלה יותר אצל האבות, מצד שרשם בבחינת
 הכתר, שלכן נקראו אבות "הראשונים", שזהו
 ענין שלמעלה מהתחלקות פרטים כו'. ועל זה
 נאמר למשה: במקום גדולים אל תעמוד, שזהו
 כפי שהמדות (מדרגת האבות) הם בגדלותן,
 הינו, בשרשם ומקורם בבחינת הכתר, ששם הם
 למעלה מבחינת החכמה (דרגתו של משה).
 וזהו שאמר הקדוש-ברוך-הוא למשה
 ששליחותו להוציא את בני ישראל ממצרים
 היא כדי לקיים דברי שדברתי לאבות הראשונים,
 הינו, שהענין דיציאת מצרים קשור עם מדרגת

(47) דב"ר פ"ב, ז. (48) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 29. (49) ברכות טז, ב. (50) סה"מ תרס"ה ע' רנג. המשך תערוב"ב ח"ג ע' א'ריג. ובכ"מ. (51) אוה"ת פרשתנו ע' קלג. סה"מ עטר"ת ע' קצה. תרפ"ד ע' קצד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

מתאים לגיורה, אלא שלא ידע שמצד שבחודש זה נולד משה, המעלה 43
שעניין הלידה מבטלת את החיסרון שבעניין המיתה (אף שלכאורה 44
במציאות של התרחשות הרברים בפועל הרי המיתה באה לאחרי 45
הלידה ומבטלת אותה, ולא להפך⁵⁵ ובכל זאת בתוכן העניין 46

הלידה מבטלת את המיתה), פי 47

מעלת יום ההסתלקות 48

קשורה עם העבודה בפועל 49

כפי שנעשית על-ידי הגוף, 50

על-פי טעם-ודעת במידה 51

הנדרשת והמתחייבת על פי השכל, 52

ובאופן של התחלקות 53

לפרטים כו' שהיא ענין של יורה, 54

ואילו מעלת יום ההולדת 55

קשורה עם ההתגלות של 56

הנשמה עצמה (עוד לפני 57

העבודה בפועל על-ידי 58

הגוף), כפי שהיא למעלה 59

מטעם-ודעת ולמעלה 60

מהתחלקות לפרטים כו' על- 61

דרך המבואר לעיל בעניין מעלת הכתר 62

הכללי לגבי המידות הפרטיות (וגם 63

כלולה בה בנשמה כבר בהתחלה, 64

בעת הלידה, בהעלם מעלת 65

העבודה בפועל מצד הגוף 66

שתהיה בעתיד על-ידי יגיעתו 67

במשך כל ימי חייו). 68

(ז) אף הענין הוא, ששניהם 69

אמת ולאמיתו של דבר אין סתירה 70

בין האמור לעיל שיציאת מצרים הייתה 71

צריכה להיות דווקא בכוחו של משה, 72

להמבואר שיציאת מצרים היא בכוח 73

האבות, כי שני הדברים נכונים. כיוון 74

שבשביל הענין דיציאת 75

מצרים, יש צורך בנתינת כח 76

ממדרגת האבות 77

"הראשונים", כפי שהם 78

בשרשם בבחינת הפתח, 79

שהוא מה שנמשך בחדש 80

1 קשור עם מדרגת האבות כפי שהם בשרשם בבחינת הפתח

2 ("הראשונים") שלמעלה מהתחלקות במידות פרטיות, והוא

3 ענין ה'פריית פריית' והשבועה כו' שעשה ה' עם האבות

4 שלמעלה מטעם-ודעת הבטחה וברית ושבועה מצד מעלת האבות

5 בשורשם ב'כת' שהיא מעל ומעבר

6 למה שראוי על פי המובן בשכל

7 ולמעלה מענין המוחין, בחינת חכמה

8 שהיא דרגתו של משה רבינו.

9 וזהו גם הטעם הפנימי על מה

10 שהגאולה ממצרים היתה

11 בחדש ניסן שבו נולדו

12 האבות. ובהקדים באור

13 מעלת יום ההולדת⁵² גם

14 אפילו לגבי יום ההסתלקות.

15 דהנה, אף שאמרו רבותינו

16 ו'ל⁵³ ברקאי אבות אל תאמין

17 בעצמך שבוודאות תעשה את רצון

18 ה' ולא תיכשל בחטא חסו'שלום עד

19 יום מותך, שמזה מוכן שיש

20 מעלה ביום ההסתלקות

21 לאחרי גמר העבודה, לגבי

22 יום ההולדת שאז כאשר האדם

23 נולד זה עתה לא יודעים כיצד

24 תהיה העבודה בפועל במשך

25 כל ימי חייו כו' ואילו מי שנסתלק

26 לאחר שהשלים את עבודתו כבר אין

27 חשש לגבי עתידו הרוחני, הרי

28 לאידך גיסא מצד שני קצינו

29 מעלה ביום ההולדת לגבי

30 יום ההסתלקות, כדאימא כפי

31 שמוא בגמרא⁵⁴ בנוגע להמן,

32 שבאשר נפל הפור הגורל באיה

33 יום לעשות את הגיורה בחדש

34 אדר, שמח שמחה גדולה.

35 אמר: נפל לי פור בירח שמת

36 בו משה, ולא היה המן יודע

37 שבשבועה באדר מת משה

38 ובשבועה באדר נולד משה,

39 ומפרש רש"י, כדאי הלידה

40 שתכפר על המיתה היינו שמצד

41 שהוא יום שמת בו משה, היה המן

42 שמח כי היה סבור שבגלל זה החודש

1 האבות כפי שהם בשרשם בבחינת הפתח

2 ("הראשונים") שלמעלה מהתחלקות, והוא ענין

3 ה'פריית פריית' והשבועה כו' שלמעלה מטעם-

4 ודעת.

5 וזהו גם מה שהגאולה ממצרים היתה בחדש

6 ניסן שבו נולדו האבות. ובהקדים באור

7 מעלת יום ההולדת⁵² גם לגבי יום ההסתלקות.

8 דהנה, אף שאמרו רבותינו ו'ל⁵³ אל תאמין

9 בעצמך עד יום מותך, שמזה מוכן שיש מעלה

10 ביום ההסתלקות לאחרי גמר העבודה, לגבי יום

11 ההולדת שאז לא יודעים כיצד תהיה העבודה

12 בפועל כו', הרי לאידך גיסא מצינו מעלה ביום

13 ההולדת לגבי יום ההסתלקות, כדאימא

14 בגמרא⁵⁴ בנוגע להמן, שבאשר נפל הפור

15 בחדש אדר, שמח שמחה גדולה. אמר: נפל לי

16 פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע

17 שבשבועה באדר מת ובשבועה באדר נולד,

18 ומפרש רש"י, כדאי הלידה שתכפר על המיתה

19 (אף שלכאורה הרי המיתה באה לאחרי הלידה

20 ומבטלת אותה, ולא להפך⁵⁵), כי מעלת יום

21 ההסתלקות קשורה עם העבודה בפועל כפי

22 שנעשית על-ידי הגוף, על-פי טעם-ודעת

23 ובאופן של התחלקות לפרטים כו', ואילו מעלת

24 יום ההולדת קשורה עם ההתגלות של הנשמה

25 עצמה (עוד לפני העבודה בפועל על-ידי הגוף),

26 כפי שהיא למעלה מטעם-ודעת ולמעלה

27 מהתחלקות לפרטים כו' (וגם כלולה בה בהעלם

28 מעלת העבודה בפועל מצד הגוף שתהיה על-

29 ידי יגיעתו במשך כל ימי חייו).

(ז) אף הענין הוא, ששניהם אמת. שבשביל הענין דיציאת מצרים, יש צורך

בנתינת כח ממדרגת האבות "הראשונים", כפי שהם בשרשם בבחינת

(52) להעיר, שיום זה - כ"ח טבת - הוא יום ההולדת הפ"ה של אם כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה (המור"ל). (53) אבות פ"ב מ"ד. (54) מגילה יג, ב. (55) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ו בתחלתו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נִסְסֵן שָׁבוּ נוֹלְדוּ הָאָבוֹת כִּי יֵצֵאת מִצְרַיִם הִיא יֵצִיאה מֵהַמִּצְרַיִם
2 וְהַגְּבֻלוֹת וְהַתְּעֻלוֹת לְמִצְבַּע שְׁלֹמֶעֱלָה מִטַּעַם וְדַעַת, וְעַנְיִן זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת
3 הַכְּתָר שְׁלֹמֶעֱלָה מִהַסְּפִירוֹת, הָעַנְיִן הַכְּלָלִי שְׁלֹמֶעֱלָה מִהַתְּחַלְקוֹת וְיִירֵידָה
4 לְפִרְטִים, כְּמִבּוֹאֵר לְעֵיל. וְכַיֵּחַד עִם זֶה צְרִיכָה לְהִיְוֹת גַּם הָעֲבוֹדָה
5 בְּמוֹעֵשׂה פְּפוּעֵל מִצַּד הַגּוּף,
6 בְּהַתְּחַלְקוֹת לְפִרְטִים כּו',
7 בְּכַחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁאֲצֵלוֹ הָיָה
8 הַגִּילּוּי דְּשֵׁם הַרְוֵי שְׁלֹמֶעֱלָה
9 מִהָעוֹלָם וְהוּא גִילּוּי נַעֲלָה מִהַגִּילּוּי
10 בְּשֵׁם "אֶל-שְׂרִי" שְׁהִיָּה לְאֹבוֹת,
11 וּבְהִיְוֹתוֹ בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה,
12 שְׁאֵז הַגִּיעַ לְמַדְרַגַּת הַבִּינָה
13 שְׁהִיא לְמַעְלָה מִשְׁבַּעַת יְמֵי
14 הַבְּנֵיָן שֶׁל הַבְּרִיאָה (לְמַעְלָה
15 מִמַּדְרַגַּת הָאָבוֹת בְּבְחִינַת
16 הַמַּדּוּת שְׁשֵׁיכּוֹת לְעוֹלָם),
17 כְּמִבּוֹאֵר לְעֵיל בְּאֵרִיכּוֹת, אֲלָא
18 שְׁעֲבוֹדָה זֶה גּוֹפֵא עֲצֻמָּה, הֵינּוּ
19 הָעֲבוֹדָה בְּפוּעֵל עִם הַגּוּף וְהִירֵידָה
20 לְפִרְטִים, צְרִיכָה לְהִיְוֹת חֲדוּרָה
21 בְּבְחִינַת הָעֶצֶם שְׁלֹמֶעֱלָה
22 מִהַתְּחַלְקוֹת כּו'.
23 (ח) וַיֵּשׁ לְקִשְׁר עֲנָן זֶה עִם
24 יוֹם הַהִילּוּאֵל שֶׁל רַבְּנוּ הַזְּקֵן
25 שְׁנַסְתַּלַּק בְּכ"ד טַבַּת בְּשַׁנַּת תַּקע"ג,
26 שְׁקָבִיעוּתוֹ בְּכֻמָּה וְכֻמָּה שְׁנַיִם
27 הִיא בְּפִרְשַׁת וַאֲרָא⁵⁶, שְׁנוֹסָף
28 עַל כָּל פְּרָטֵי עֲנָנֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל
29 רַבְּנוּ הוֹקֵן בַּעַל הַהִילּוּאֵל, בְּתוֹר
30 נְשֻׁמָּה כְּלָלִית שְׁנַשְׁמוֹת כָּל הַדּוֹר
31 קְשׁוּרוֹת בָּהּ, וַיִּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה⁵⁷
32 שְׁלֵא יִרְדָּה לְעוֹלָם קוֹרֵם לִכְן, וְעַל-
33 יָדוֹ הַתְּחִיל גִּילּוּי וְהַפְּצַת
34 תּוֹרַת חֲסִידוֹת חַב"ד וְכו',
35 שְׁכַל עַנְיִינִים נַעֲלִים אֵלֶּה הֵם פְּעוּלוֹת
36 שֶׁל הַתְּחַלְקוֹת לְפִרְטִים הִיָּה אֲצֵלוֹ
37 גַּם עֲנָן נַעֲלָה יוֹתֵר בְּעֲבוּדַת ה'
38 שְׁלֹמֶעֱלָה מִהַתְּחַלְקוֹת
39 לְפִרְטִים כּו', שְׁזָהוּ מֵה שְׁזָהוּ
40 אֲצֵלוֹ הָעֲנָן ד'מִי לִי בְּשִׁמְיִם
41 וְעַמְּךָ לֹא חִפְצָתִי בְּאֲרִיץ⁵⁸,
42 וּמִשְׁמַעוֹת הַפְּסוּק הִיא דְּבִיקוֹת

באלוקות במדרגה נעלית כל כך שאין לו שום עניין ורצון בשום עניין
'בשמים' או 'בארץ' כפי שהיה נשמע לשונו בדבקותו: איך
ווייל זע גאר ניסט, איך וויל ניט דאין גן-עֵדן, איך וויל
ניט דאין עולם-הבא כו', איך וויל מער ניט אז דיך
אַליין⁵⁹, אינני רוצה שום דבר, אינני
רוצה את הגן-עדן שלך, אינני רוצה את
העולם הבא שלך, אינני רוצה אלא
אותך בעצמך, שְׁזָהוּ עֲנָן ו'עצמי'
כללי שְׁלֹמֶעֱלָה מִהַתְּחַלְקוֹת
לְפִרְטִים כּו' (לְמַעְלָה גַּם
מֵאֲהַבָּה בְּתַעֲנוּגִים שְׁהִיא עִם
כָּל מַעֲלַת הַנַּפְלָאָה עַדִּין בְּבְחִינַת
יֵשׁ מִי שְׁאוּהָב כּו'⁶⁰ וייתכן
שהצמיאות האישית של האוהב את ה'
באהבה בתענוגים עדיין לא התבטלה
לחלוטין והוא בבחינת 'ש'), שְׁזָהוּ
עַל-דֶּרֶךְ הָעֲנָן ד'אָבוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים", היינו האבות כפי
שהם מצד ההתחלקות למדות פרטיות.
וְעוֹד זֹאת, שְׁבְתוֹרַת חֲסִידוֹת
חַב"ד מוֹדְגֵשׁ הַצּוֹרֶךְ פְּעוּבָה
בְּכַח עֲצֻמוֹ דוֹקָא, שְׁהִיא הָעֲבוֹדָה
שֶׁל הָאָדָם עִם הַמִּידוֹת וְהַכּוֹחוֹת
הַפְּרִטִיִּים שֶׁל פְּיֻדוּעַ בְּחִלוּק
שְׁבִינֵי חֲסִידוֹת חַב"ד הַדּוֹרֶשֶׁת
עֲבוּרָה וְגִיעָה שֶׁל הָאָדָם בְּכוּחַ עֲצֻמוֹ
לְחֲסִידוֹת חַב"ד שֶׁם הַדְּגֵשׁ הוּא
עַל הָאִמּוּנָה בְּצִדִּיק כּו'⁶¹, שְׁזָהוּ
עַל-דֶּרֶךְ הָאִמּוּר לְעֵיל
(סְעִיפִים ו'ז') שְׁנוֹסָף עַל
מַעֲלַת חֲדָשׁ נִסְסֵן מִצַּד לֵידַת
הָאָבוֹת, היינו כפי שהאבות הם
בשורשם, בְּבְחִינַת הַכְּתָר, צְרִיכָה
לְהִיְוֹת גַּם הָעֲבוֹדָה פְּפוּעֵל
עַל-יְדֵי הַיְגִיעָה בְּמִשְׁךָ יְמֵי
שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה
וְאִם בְּגִבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה"
כּו' שְׁהִיא כְּאִמּוֹר עֲבוּרָה בְּכוּחַ עֲצֻמוֹ
וְעַם הַתְּחַלְקוֹת לְפִרְטִים.

(56) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 40 ואילך. חט"ז ע' 56. 57) ראה ספר השיחות תש"ו ע' 22. וש"נ. 58) תהלים עג, כה. 59) הובא בשורש מצות התפילה פרק מ (סהמ"צ להצ"צ קלח, סע"א - נעתק ב"היום יום" יח כסלו). 60) ראה תו"א קיד, ד. ביאורה"ז לאדמו"ר האמצעי פא, א ואילך. ועוד. 61) ראה לקו"ד ח"ב קמא, ב. לקו"ש ח"ב ע' 475. ע' 500.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ט) וְכָל זֶה נֹגַע גַּם לְהַעֲנִין דִּיצִיאַת מִצְרַיִם שְׁבָכָל יוֹם, 2 העבודה הרוחנית התמידית של כל אדם לצאת מההגבלות וגררי המציאות 3 שלו כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁶² במשנה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְהוֹסִיף עַל 4 כך רבינו הזקן בתניא וּבְכָל יוֹם יוֹם חֵיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצָמוֹ 5 כְּאִילוּ הוּא יֵצֵא הַיּוֹם 6 מִמִּצְרַיִם, שְׁעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה (ט) וְכָל זֶה נֹגַע גַּם לְהַעֲנִין דִּיצִיאַת מִצְרַיִם 7 בְּקִרְיַאת-שְׁמַע כַּמְבוֹאָר בַּחֲלֻכָּה 8 שֶׁלֹּכַן הוֹסִיפוּ אֶת פִּרְשַׁת צִיצִית לְקִרְיַת 9 שְׁמַע, כִּי בַּה מְדוּבָר עַל יוֹכְרוֹן יִצִּיאַת 10 מִצְרַיִם שְׁעֲנִינָהּ שֶׁל יִצִּיאַת מִצְרַיִם 11 הוּא מְסִירוֹת נֶפֶשׁ שְׁלֹמְעֵלָה 12 מִהַגְבֻּלָּה, הַחֲלֻטָּה וְנִכְוֹנוֹת שֶׁל 13 הָאָדָם לַעֲבוֹד אֶת ה' גַּם בְּמַחִיר וִיתוּר 14 עַל כָּל מִצְיָאוֹתוֹ, וּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ לֵאמֹר 15 גְּבוּל וּבְאֹפֶן שְׁנַמְשָׁקֶת הַיִּצִּיאַת 16 מִצְרַיִם שֶׁפַּעַל בַּעֲצָמוֹ בְּקִרְיַת שְׁמַע 17 וְחוֹדְרַת בְּכָל הַיּוֹם כּוֹלוֹ (קִרְיַת-שְׁמַע שְׁבָכָבּוֹקֵר 18 - בְּכָל הַיּוֹם, וּקִרְיַת-שְׁמַע שְׁבָעֲרָב - בְּכָל 19 הַלַּיְלָה), שְׁלֹכֵן, הִנֵּה גַּם כְּאֲשֶׁר סָדֵר עֲבוֹדָתוֹ הוּא 20 כְּשִׁיטַת רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל שְׁצַרְיָהּ לְהִיּוֹת "וְאִסְפַּת 21 דְּגַנָּה" גו'⁶³, "הִנֵּהג בָּהֶם מְנַהֵג דְּרָף אֲרִין"⁶⁴, 22 וְכַדְבָּרִי הַגְּמָרָא⁶⁴ שֶׁהֲרַבָּה עָשׂוּ כְּרַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל 23 וְעֲלֵתָה בִּידָן (כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְלֹא עֲלֵתָה 24 בִּידָן), שְׁזָהוּ לְפִי שְׁאִין סוּמְכִין עַל הַגָּס⁶⁵, הָרִי 25 לֹא זֹו בְּלָבָד שְׁקוֹבַעַ עֲתִים לְתוֹרָה, אֲלֹא עוֹד 26 זֹאת, שְׁלִימוֹדוֹ בְּתוֹרָה הוּא בְּאֹפֶן שְׁלֹמְעֵלָה 27 מִהַגְבֻּלָּה (שְׁאִינוֹ מְסַתְּפָל עַל הַשְּׁעוֹן כו'), כְּפִי שְׁלֹמְדִים מְאֹפֶן לִימוֹדוֹ שֶׁל 28 רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל בַּעֲצָמוֹ. וְעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁחָה שְׁבָכָל אֶחָד וְאֶחָד 29 מִיִּשְׂרָאֵל⁶⁶, שְׁמַדְבָּר עִם בְּחִינַת פְּרַעַה שְׁבֹו וּפּוֹעֵל עָלָיו כו'⁶⁷, וְעַד שְׁמַתְבַּטֵּל הַשְּׁעָבוֹד, וְיוֹצֵא מִן 30 הַגְּלוּת אֶל הַגְּאוּלָּה כו'.

(62) משנה פסחים קטז, ב. תניא רפ"ז. (63) עקב יא, יד. (64) ברכות לה, ב. (65) ראה שבת לב, א. פסחים סד, ב. זח"א קיא, ב. קיב, ב. ועוד. (66) ראה תניא פמ"ב. (67) חסר קצת (המו"ל).

המשך מעמוד ג

ב) הלימוד – ע"פ הני"ל – כדאי שיהי בשטח הנוגע לחיי יום יום וברובו ככולו ה"ה בענינים שהוקשו נשים לאנשים וכולם חייבים בידיעות אלו.
 ג) פשוט ש"פ ד"ת – עניי עירך קודמין, עליו להמשיך בהפצת היהדות וכו' במקומו עתה –
 ונוסף ע"ז ועיקר – הרי עבודה זו באפריקא ובח"ל בכלל – ה"ז פקו"ני ממש (מטמיעה וכו'),
 ר"ל) משא"כ באהקת"ו. וק"ל.

וכבר מילתי אמורה לכו"כ – שכל רב ור"מ ומדריך רוחני העוזב (בתקופתנו) חוגו בחו"ל ומעתיק לאה"ק – ה"ז בדוגמת שר צבא הבורח מהמערכה בשעת מלחמה ובעת התקפת השונא וק"ל.